

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 219/09-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. júla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti K., spol. s r. o., Česká republika, zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 9 Cb 156/06 z 30. novembra 2007 a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 8 Cob 29/2008 zo 16. apríla 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti K., spol. s r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júna 2009 doručená sťažnosť spoločnosti K., spol. s r. o., Česká republika (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 9 Cb 156/06 z 30. novembra 2007 a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Cob 29/2008 zo 16. apríla 2008.

V sťažnosti sa okrem iného uvádza:

«Sťažovateľ sa žalobou zo dňa 29. 06. 2006, ktorá bola doručená Okresnému súdu Považská Bystrica 03. 07. 2006, domáhal proti žalovanému - spoločnosti R., a. s. zaplataenia pohľadávky. Sťažovateľ nadobudol pohľadávku odplatným postúpením od spoločnosti H. a. s. - v konkurze. Súd vo veci vedenej pod sp. zn. 9Cb/156/06 rozhodol tak, že žalobu sťažovateľa zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalovaný preukázal listinným dokumentom jednostranné započítanie čiastky, ktorá bola predmetom žalobného návrhu. Ďalej uviedol na podporu svojho rozhodnutia, že pohľadávka skutočne existovala no procesné ju bolo možné jednostranným úkonom dlžníka - žalovaného započítať proti veriteľovi – H., a. s. (neskoršie v konkurze) aj napriek tomu, že na veriteľa bol podaný návrh na vyhlásenie konkurzu (sám žalovaný bol jedným z navrhovateľov) a bol ustanovený predbežný správca v období, keď malo dôjsť k započítaniu. Započítanie malo nastať ku dňu 04. 07. 2002. Podľa zistení súdu šlo o jednostranný úkon závislý výlučne od vôle dlžníka - spoločnosti R., a. s., ktorého prejav bol písomne obsiahnutý v liste adresovanom veriteľovi - spoločnosti H., a. s. List mal byť doručený veriteľovi na adresu jeho odštepného závodu H., a. s., T. OZ, dňa 10. 07. 2002. Veriteľ - vtom čase H. a. s., B. bol vo vyrovnaní (zák. č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní), ktoré následne prešlo do konkurzného konania. Prvostupňový súd mal údajne za preukázané, že konaním dlžníka došlo k usporiadaniu záväzku pred vyhlásením konkurzu jednostranným zápočtom s veriteľom - H. a. s. a preto žalobný návrh zamietol.

Proti vydanému rozsudku sťažovateľ podal v zákonnej lehote odvolanie. Vychádzajúc z rozsudku vo veci samej, vykonaných dôkazov, predložených dôkazných listín a návrhov na dokazovanie, právne sťažovateľ mal zato, že rozhodnutie prvostupňového súdu je nesprávne a predčasné s poukazom na riešenie viacerých kľúčových otázok, najmä:

- či žalovaná pohľadávka odporcu bola spôsobilá na postúpenie v prospech sťažovateľa;

- aký bol režim a priebeh vyrovnania a následného konkurzného konania;
- bola tu možnosť jednostranného zápočtu po ustanovení predbežného správcu pred vyhlásením konkurzu;
- či došlo k jednostrannému zápočtu pohľadávok (v rozhodnom časovom období údajne bola podaná poštovou zásielkou listina jednostranného zápočtu, spracovaná 04. 07. 2002, vedúcou odd. dlžníka, podaná mala byť údajne 08. 07. 2002 a doručená dňa 10. 07. 2002);
- či strany mali vzájomné pohľadávky spôsobilé na započítanie.

Listiny predložené prvostupňovému súdu zo strany dlžníka - R., a. s., P., nepreukazovali doručenie oznámenia o jednostrannom zápočte veriteľovi, hoci na platnosť zápočtu je potrebné doručenie takéhoto oznámenia, resp. listiny o jednostrannom zápočte veriteľovi. Veriteľ následne vykoná akt zápočtu účtovné vo svojom účtovníctve a oznámi písomne dlžníkovi, že zápočet bol vykonaný a tento vo svojom účtovníctve na účtoch č. 400 vykoná zmenu. Opísaný postup je zákonný v zmysle daňových predpisov a ust. § 359 Obch. Z. a nasl., vrátane ust. § 529 odst. 2. Obč. Z., uvedené ust., uvádzame z dôvodu, že odporca počas celého konania namietal legitimáciu žalobcu a snažil sa vykonať zápočet voči žalobcovi po postúpení pohľadávky z pôvodného vlastníka – H., a. s., T. OZ. Z uvádzaného dôvodu preto sťažovateľ žiadali súd aby prikázal žalovanému predložiť zo svojho účtovníctva dokumentáciu o zápočte, súvahu a výsledovku (sú to zákonné doklady o hospodárení spoločnosti a evidujú sa v obeh. reg. príslušného súdu) platnú pre dané obdobie. Nestalo sa tak hoci žalovaného súd zaviazal k tomuto úkonu. Z dôvodu preukázania tvrdení sťažovateľa, tj. v zmysle vyjadrenia správcu konkurznej podstaty, že listina o jednostrannom zápočte nebola H. a. s., B. - v konkurze doručená, sťažovateľ žiadali vypočuť správcu konkurznej podstaty. Súd však tento dôkaz nevykonal.

Sťažovateľ podložil svoju právnu argumentáciu právoplatnými rozsudkami KS BA -2Cob/66/2007 a OS BA III - sp. zn. 26Cb/107/2006. Rozsudky dokumentovali legálne riešenie veci jednostranného zápočtu dlžníka. Nemožnosť takého zápočtu, ako uskutočnil dlžník H., a. s., bola práve v týchto rozsudkoch dokumentovaná (zápočet bol vykonaný proti spoločnosti v konkurze). V súdnom konaní sa sťažovateľ pokúšal vysvetliť súdu (či už podaniami ako i vyjadreniami počas dokazovania), že zápočet dlžníka nebol vykonaný zákonným spôsobom, pretože ak bol pôvodný vlastníak pohľadávky v konkurze, zápočet

nebolo možné vykonať. Rovnako tak nebolo možné vykonať zápočet počas vyrovnacieho konania a v čase, keď bol ustanovený predbežný správca.

Všeobecné súdy pri rozhodovacej činnosti pochybili, najmä:

- nevysporiadali sa pri hodnotení dôkazov v zmysle podaného návrhu s tvrdeniami sťažovateľa a ním predloženými dôkazmi, nevypočuli svedkov, ktorých sťažovateľ navrhoval na preukázanie tvrdených skutočností (osobitne správcu konkurznej podstaty, vedúcu oddelenia p. Ing. L. D., ktorá mala údajne spracovať návrh jednostranného zápočtu žalovaného), nezabezpečili dôkazné listiny (osobitne súvahu a výsledovku z rozhodného časového obdobia spoločnosti R., a. s. - potvrdenú správcom dane);

- súdy sa nepridržiavali vlastnej úvahy pri hodnotení vykonávaných dôkazov, čím došlo v konaní k vadám v zmysle ust. § 205 odst. 2 písm. c) a f), O. s. p., v platnom znení.

Odôvodnenia v napadnutých rozsudkoch sú nepresvedčivé a pôsobia arbitrárne. Súdy sa dôsledne pri koncipovaní rozsudkov neriadili ust. § 157 ods. 2 O. s. p. Sťažovateľovi doposiaľ nie je nám známe z akých dôvodov a na základe akých dôkazov súd dospel k záveru, že pohľadávka bola so žalovaným usporiadaná jednostranným zápočtom pred vyhlásením konkurzu na vtedajšieho veriteľa tj. H. a. s., B. - v konkurze. Pokiaľ by skutočne bola pravda, že došlo k platnému jednostrannému zápočtu zo strany žalovaného ešte pred predajom pohľadávky súčasnému veriteľovi, nebol by túto pohľadávku správca konkurznej podstaty ako i predbežný správca u úpadcu viedol ako neusporiadanú čiže v súvahe a výsledovke ako aktíva proti spoločnosti R., a. s. a nebola by súčasťou aktív konkurznej podstaty (aktíva schvaľuje po súpise a dokumentácii konkurzný súd).

Súdy sa upriamili len na obranu spoločnosti R., a. s. spočívajúcu v preukazovaní doručovania listiny - jednostranného zápočtu. To však samo o sebe neznamenalo, že došlo k vykonaniu zápočtu zákonným spôsobom vyvolávajúcim právne účinky. Dôveryhodným a z pohľadu danej kauzy jediným dôkazom potvrdzujúcim vykonanie zápočtu je analýza účtovníctva spoločnosti R., a. s. Súdy však takýto, aj keď sťažovateľom navrhnutý dôkaz, nevykonali.

Navyše dokazovanie vo veci poštového doručenia jednostranného zápočtu vykazuje mnohé nedostatky a neumožňuje súdu vyvodiť nepochybné právne závery. Tvrdenia spoločnosti R., a. s., ako aj potvrdenie pošty o podaní zásielky nepreukazujú, aká listina

v tomto časovom období bola zaslaná spoločnosti H., a. s. Na súpiske podanej pošty (potvrdená pre inkriminovaný deň podania) nachádzajúcej sa u spoločnosti R., a. s. nebola zásielka obsahujúca listinu o jednostrannom zápočte zdokumentovaná a zapísaná. Zásielka nebola adresovaná správcovi konkurznej podstaty a spoločnosti H., a. s., B.

Z toto vyplýva záver, že listinná zásielka o jednostrannom zápočte nikdy nebola doručená spoločnosťou R., a. s., tak ako to vyžaduje zákon (ust. § 529 odst. 2. Obč. Z., a ust. § 14 odst. 1, písm. i/ zák. č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní), a preto nemohlo ísť o započítanie pohľadávky, ako to ustálil prvostupňový súd a následne aj odvolací súd.

K ďalším rozhodným skutkovým okolnostiam prípadu uvádzame:

a) Veriteľ v prvom rade (T., spol. s r. o. B.) podal návrh na vyhlásenie konkurzu dňa 05. 10. 2001 na majetok dlžníka tj. H. a. s., B.

b) Dlžník tj. H. a. s., B. sa k veci vyjadril listom zo dňa 22. 07. 2002 a navrhol súdu, že dňom 01. 07. 2002 aby súd povolil vyrovnanie. KS Ba vyrovnanie uznesením dňa 22. 07. 2002 pod č. k. 4Kv/2/02 o návrhu na vyrovnanie zastavil.

c) Následne spol. R. a. s., svoj návrh na vyhlásenie konkurzu na dlžníka H. a. s., B., zobral späť. Súd voči veriteľovi R. a. s., konanie o vyhlásenie konkurzu zastavil.

d) Súd ustanovil po doručení návrhu na vyhlásenie konkurzu a vyjadrení dlžníka predbežného správcu. JUDr. J. B.

e) Po zistení úpadku súd uznesením dňa 30. 07. 2002 vyhlásil konkurz na spoločnosť H. a. s. B. a ustanovil správu a dvoch osobitných správcov.

f) Konkurzné konanie nebolo ukončené.

Tieto skutočnosti sú rozhodné pre vyvodenie správnych právnych záverov o plynutí lehôt konkurzného konania a možnosti uskutočnenia jednostranného zápočtu zo strany dlžníka - spoločnosti R., a. s.

Po vymenovaní predbežného správcu bol daný režim konkurzného konania voči veriteľom ako i úpadcovi. (práva a povinnosti predbežného správcu ako i štatutárov úpadcu sú dané zákonom č. 328/1991 Zb., z ktorého vyplýva, že nesmie dôjsť k znižovaniu majetku úpadcu a tento nesmie vykonávať činnosti, ktoré by znevýhodňovali veriteľov ako i zmenšovali majetok dlžníka. Ust. §§ 9a, 9b, 9c a nasl. zák. 328/1991 Zb.)

... ust. § 9c - dlžník môže nakladať s majetkom iba so súhlasom predbežného správcu, inak je jeho právny úkon neplatný...

Z uvedeného vyplýva skutočnosť, že ustanovením predbežného správcu nemôže dlžník, resp. jeho štatutárny orgán nakladať s majetkom spoločnosti. Nastáva režim konkurzu. Spoločnosť R., a. s. údajne zaslala listom zo dňa 4. 7. 2002 (poštou, pričom nebolo preukázané doručenie ani obsah zásielky) prejav jednostranného zápočtu H., a. s., odštepny závod T. Tento subjekt však nebol úpadcom. Navyše k doručovaniu došlo už počas konania predbežného správcu ako i konania o návrhu na vyrovnanie.

Spoločnosť R. a. s., doručila správcovi konkurznej podstaty až dňa 14. júla 2006 list (napísaný dňa 09. 06. 2006) pod názvom „Oznámenie o jednostrannom započítaní pohľadávky“, ktorým oznamuje započítanie. Žiadna listina zápočtu od spol. R. a. s., nebola H. a. s., B. - v konkurznej pred konkurzom doručená, čiže v zmysle účtovníctva H. a. s., B. - v konkurze nebola táto pohľadávka spôsobilá na postúpenie a preto bola pojatá do súpisu konkurznej podstaty.

Vecne sťažovateľ svoj návrh odôvodňuje aj tým, čo je detailne popísané v odvolaní zo dňa 25. 01. 2008 ako aj v podnete na podanie mimoriadneho dovolania zo dňa 18. 11. 2008.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil:

„1. Základné právo spoločnosti K., spol. s r. o., ... na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozsudkom zo dňa 30. 11. 2007 Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn.: 9 Cb 156/06 porušené bolo.

2. Základné právo spoločnosti K., spol. s r. o., ... na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozsudkom zo dňa 16. 04. 2008 Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn.: 8 Cob 29/2008 porušené bolo.

3. Základné právo spoločnosti K., spol. s r. o., ... na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom zo dňa 30. 11. 2007 Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn.: 9 Cb 156/06 porušené bolo.

4. Základné právo spoločnosti K., spol. s r. o., ... na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

postupom a rozsudkom zo dňa 16. 04. 2008 Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn.: 8 Cob 29/2008 porušené bolo.

5. Ústavný súd zrušuje rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica zo dňa 30. 11. 2007, sp. zn.: 9 Cb 156/06 a rozsudok Krajského súdu Trenčín zo dňa 16. 04. 2008, sp. zn.: 8 Cob 29/2008 a vec vracia Okresnému súdu Považská Bystrica na ďalšie konanie.

6. Spoločnosti K., spol. s r. o., ... priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1.000,- EUR (slovom tisíc euro), ktoré sú porušovatelia v prvom a druhom rade povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7) Porušovatelia v prvom a druhom rade sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť spoločnosti K., spol. s r. o., ... trovy konania, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu, na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. F. ..., a to do troch dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez

prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

1. Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozsudkom okresného súdu sp. zn. 9 Cb 156/06 z 30. novembra 2007.

Proti tomuto rozsudku dotýkajúcemu sa obchodného sporu o zaplatenie istiny s úrokmi bolo prípustné odvolanie na krajský súd, ktoré sťažovateľka aj využila.

Krajský súd o odvolaní rozhodol rozsudkom sp. zn. 8 Cob 29/2008 zo 16. apríla 2008.

Pokiaľ sťažovateľka namieta porušenie označených práv rozhodnutím okresného súdu, v tejto časti ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity obsiahnutý v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmavať napadnutý postup okresného súdu, keďže jeho postup a rozhodnutie preskúmal v odvolacom konaní krajský súd, ktorý aj vo veci konal a rozhodol.

Preto v súvislosti s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce len preskúmanie postupu krajského súdu (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 133/05).

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. Sťažovateľka namieta aj postup a rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 8 Cob 29/2008 zo 16. apríla 2008.

Z vyznačenej doložky právoplatnosti ústavný súd zistil, že rozsudok okresného súdu sp. zn. 9 Cb 156/06 z 30. novembra 2007 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Cob 29/2008 zo 16. apríla 2008 nadobudol právoplatnosť 17. júna 2008.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sťažnosť nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany ústavnosti.

Jednou zo základných podmienok na prijatie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, teda v lehote dvoch mesiacov od kvalifikovanej právnej skutočnosti (IV. ÚS 14/03, III. ÚS 187/06, III. ÚS 143/07).

Na základe uvedeného a s prihliadnutím na dátum právoplatnosti rozsudku krajského súdu (17. júna 2008), ako aj so zreteľom na deň doručenia sťažnosti ústavnému súdu (9. júna 2009), ústavný súd považoval za dostatočne preukázané podanie sťažnosti

po uplynutí zákonom ustanovenej dvojmesačnej lehoty, ktorá sťažovateľke uplynula (III. ÚS 301/04, III. ÚS 187/06, III. ÚS 143/07).

Keďže zmeškanie lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu nemožno odpustiť, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako podanú oneskorene.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, bolo už bez ďalšieho právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky v nej nastolenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2009